

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE	5
LISTA ABREVIERILOR.....	7
INTRODUCERE	9
CAPITOLUL I	
CONCEPTE TRANSDISCIPLINARE RELEVANTE PENTRU CERCETAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A DREPTURILOR FEMEII. STUDIU ASUPRA ECHIVALENTELOR JURIDICE.....	
I. Precizări conceptuale.....	
I.1. Dificultatea de conceptualizare și operaționalizare: cultura, legea; cultura-legea; cultura legală.....	
I.2. Cultura drepturilor omului. Analiza tensiunii dintre universalismul drepturilor omului și relativismul cultural	
I.3. Cultura drepturilor femeii. O aplicație particulară a tensiunii dintre universalismul drepturilor omului și relativismul cultural	
II. Corespondența în plan juridic a conceptelor relevante pentru cercetare.....	
II.1. De la sociologic la juridic – instituția apărării culturale și relevanța sa pentru înțelegerea dezbaterii universalimul drepturilor omului – relativismul cultural.....	
II.2. Dreptul la identitate.....	
II.3. Drepturile culturale ca aspect juridic circumscris dreptului la identitate.....	
CAPITOLUL II	
INTEGRAREA FACTORULUI CULTURAL ÎN ANALIZA EGALITĂȚII DE GEN ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL AL DREPTURILOR OMULUI ȘI ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL UMANITAR	
I. Angajamente globale ale Organizației Națiunilor Unite în domeniul drepturilor femeii	
I.1. Primul Angajament Global ONU specializat în materia drepturilor femeii	
I.2. Continuarea demersurilor în materie: Conferința de la Copenhaga	
I.3. Strategiile de la Nairobi.....	
I.4. Re-evaluarea din cadrul Conferinței de la Viena: drepturile femeii sunt drepturi ale omului	
I.5. Conferința de la Cairo: afirmarea drepturilor sexuale și reproductive	
I.6. Conferința de la Beijing: diagnoza angajamentelor globale anterioare.....	
I.7. Obiectivele Mileniului.....	
I.8. Declarația Universală a Drepturilor Omului – un angajament global suis generis.....	
II. Dreptul constrângător al ONU în domeniul egalității	
II.1. Egalitatea și drepturile omului în Carta ONU.....	

II.2. Egalitatea, nediscriminarea și drepturile femeii în Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice	78
II.2.1. Evaluarea teoretică a standardelor egalității.....	78
II.2.2. Aplicații ale egalității în cazuistica Comitetului Drepturilor Omului	81
II.3. Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale: particularități ale teoriei egalității	85
II.4. Convenția pentru Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare față de Femei – un model <i>suis generis</i> de garantare a egalității	87
II.4.1. Clarificări conceptuale: egalitate sau echitate	87
II.4.2. Standardele convenționale în materia egalității	89
II.4.3. Implicațiile factorului cultural asupra egalității: standardul egalității transformative	91
II.4.4. Analiza de conținut	92
II.4.5. Standardele egalității în cazuistica Comitetului pentru Eliminarea Discriminării față de Femei	96
II.4.6. Critica asupra eficienței Convenției: situația rezervelor	101
III. Aspecte ale egalității de gen în dreptul internațional umanitar.....	103
III.1. Preliminarii	103
III.2. Protecția drepturilor femeilor în Convențiile de la Geneva și în Protocoalele Adiționale	105
III.2.1. Convențiile de la Geneva.....	105
III.2.2. Protocoale Adiționale ale Convențiilor de la Geneva	108
III.3. Perspectiva de gen asupra infracțiunilor cuprinse în Statutul Tribunalului Internațional pentru Fosta Iugoslavie, în statutul Tribunalului Internațional pentru Rwanda și în Statutul Curții Penale Internaționale.....	111
III.3.1. Statutul Tribunalului Internațional pentru Fosta Iugoslavie	111
III.3.2 Statutul Tribunalului Internațional pentru Rwanda	112
III.3.3. Statutul Curții Penale Internaționale.....	114
IV. Drepturile femeilor în jurisprudența Tribunalului Internațional pentru Fosta Iugoslavie și în Jurisprudența Tribunalului Internațional pentru Rwanda.....	115
IV.1. Jurisprudența Tribunalului Internațional pentru Fosta Iugoslavie.....	115
IV.2. Jurisprudența Tribunalului Internațional pentru Rwanda.....	120
V. Inițiative recente la nivel internațional în domeniul drepturilor femeilor. Unele considerații privind integrarea factorului cultural	123
V.1. Analiză substanțială a corelației dintre drepturile culturale și drepturile femeilor conform parametrilor de referință ai Raportorului Special ONU în domeniul drepturilor culturale	123
V.2. Exercițarea mandatului instituțiilor naționale de drepturile omului în problema de gen: Declarația și Programul de Acțiune de la Amman.....	125
V.3. Problema de gen ilustrată în Declarația de la Marrakech	127
V.4. Declarație comună a Comitetului Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor și a Comitetului Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului – „Protejarea și abilitarea fetelor și solicitarea egalității”	128

CAPITOLUL III

TEORIA EGALITĂȚII ÎN SISTEMUL DE DREPT AL CONSILIULUI EUROPEI ȘI AL UNIUNII EUROPENE. STUDIU ASUPRA CRITERIILOR GEN ȘI CULTURĂ

GEN ȘI CULTURĂ	130
I. Teoriei egalității. Caracterul său compozit și găsirea unui standard comun	130
II. Teoriei egalității în sistemul de drept al Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.....	136
II.1. Analiză asupra transpoziției teoriei egalității în cuprinsul art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.....	136
II.2. Analiză asupra transpoziției teoriei egalității în cuprinsul art. 1 din Protocolul 12 al Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale	143
II.3. Introducerea factorului cultural în studiul întreprins asupra teoriei egalității în contextul Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale	145
II.4. Prolegomene la explicațiile jurisprudențiale ale discriminării în funcție de factorul cultural și de criteriul sex: (1) pluralismul religios; (2) neutralitatea statală; (3) raportul dintre stat și religie.....	149
II.5. Abordarea jurisprudențială a discriminării în funcție de sex și cultură. Cazul portului vălului islamic.....	151
II.5.1. Prima premisă pentru formularea problemei: discriminarea inter-secțională	151
II.5.2. A doua premisă necesară în formularea problemei: Portul vălului în cultura islamică.....	153
II.5.3. Ilustrarea problemei portului vălului islamic în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului: Cauza Dahlab împotriva Elveției, cauza Șahin împotriva Turciei și cauza Dogru împotriva Franței. Unele critici și observații la adresa opiniei Curții Europene a Drepturilor Omului.....	155
II.6. Analiza Convenției de la Istanbul din prisma consolidării perspectivei juridice asupra relației dintre gen și cultură.....	159
III. Teoria egalității în sistemul de drept al Uniunii Europene	163
III.1. Analiza diacronică a circumstanțelor care au determinat formularea problemei egalității în sistemul de drept al Uniunii Europene	163
III.2. Principiul egalității reflectat în legislația primară a Uniunii Europene. Posibila transpoziție în modele interdisciplinare de analiză	165
III.3. Principiul egalității reflectat în legislația secundară a Uniunii Europene. Posibila transpoziție în modele interdisciplinare de analiză	170
III.4. Cazul particular al Directivelor 2000/78/CE și 2000/43/CE. Argument în favoarea criteriului cultural al nediscriminării	172
III.5. Comentarii asupra portului vălului islamic în sistemul de drept al Uniunii Europene. Posibile scenarii de interpretare și aplicații la nivel național	176
IV. Privire comparativă asupra modului de reflectare a teoriei egalității în cele două sisteme de drept la nivel european.....	181

CAPITOLUL IV

DREPTURILE FEMEII ÎN SISTEMUL INTER-AMERICAN DE DREPT.

RELEVAREA INFLUENȚELOR CULTURALE	185
I. Concepte culturale relevante pentru construirea rolurilor de gen în sistemul inter-american de protecție a drepturilor omului	185
I.1. Modelul marianismului sau despre idealul feminin în sistemul inter-american de drept	185
I.2. Fenomenul Las Madres de la Plaza de Mayo și modificarea modelului inițial al marianismului	186
I.3. Machismul sau dialectica marianismului în sistemul inter-american de drept	187
I.4. Femicidul – consecință a interacțiunii modelelor culturale ale marianismului și machismului	188
II. Particularități ale sistemului inter-american de drept. Implicații asupra drepturilor femeii	189
II. 1. Organizația Statelor Americane – primul pilon în construirea sistemului inter-american de protecție a drepturilor omului	189
II.2. Mandatul Comisiei Inter-Americane în protecția drepturilor omului	193
II.3. Mandatul Curții Inter-Americane în protecția drepturilor omului	197
II.4. Dualitate și complementaritate în mandatul Comisiei și Curții Inter-Americane	199
II.5. Instituția procedurală amicus curiae. Contribuția opiniilor sale în protecția drepturilor omului la nivel regional	201
II.6. Aplicații ale opiniilor amicus curiae în materia protecției drepturilor femeii	205
III. Analiza teoriei nediscriminării prin raportare la documentele-cadru ale sistemului de drept inter-american.....	210
III.1. Declarația Americană a Drepturilor și Obligațiilor Omului	210
III.2. Convenția Americană a Drepturilor Omului.....	213
III.3. Convenția inter-americană cu privire la prevenirea, pedepsirea și eradicarea violenței împotriva femeilor (Convenția Belem do Para)	216
IV. Analiza jurisprudențială a criteriilor gen și cultură în actele de violare a drepturilor femeii	219
IV. 1. Hotărâri ale Curții Inter-Americane a Drepturilor Omului.....	219
IV. 1.1. Cauza Închisoarea Miguel Castro-Castro împotriva Peru	219
IV.1.2. Cauza Gonzales și alții împotriva Mexicului.....	223
IV.1.3. Cauza Masacrul Las Dos Erres împotriva Guatemalei.....	229
IV.2. Decizii ale Comisiei Inter-Americane a Drepturilor Omului	231
IV.2.1. Cauza Raquel Martin de Mejia împotriva Peru	231
IV.2.2. Cauza X și Y împotriva Argentinei	232
IV.2.3. Cauza Maria Eugenia Morales de Sierra împotriva Guatemalei	236
IV.2.4. Cauza Ana, Beatriz și Celia Gonzales Perez împotriva Mexicului	239
IV.2.5. Cauza Maria da Penha Maia Fernandes împotriva Braziliei	242

CAPITOLUL V

IMPLICAȚIILE DREPTULUI CUTUMIAR ASUPRA PROTECȚIEI JURIDICE
A DREPTURILOR FEMEII ÎN SISTEMUL AFRICAN DE PROTECȚIE A

DREPTURILOR OMULUI.....	244
I. Stabilirea reperelor generale de analiză: gen, cultură și justiție în sistemul african de protecție a drepturilor omului	244
I.1. Relația gen-cultură	244
I.2. Relația cultură-justiție	246
I.3. Relația cultură-lege și pluralismul legal	247
II. Dreptul cutumiar și aplicațiile sale în materia drepturilor femeii	250
II.1. Dreptul cutumiar în sistemul juridic african. Caractere generale	250
II.2. Aplicații ale dreptului cutumiar în sfera de protecție a drepturilor femeii.....	253
II.2.1. Mutilările genitale feminine.....	253
II.2.1.1. Delimitări conceptuale	253
II.2.1.2. Cauze culturale ale mutilării genitale feminine	254
II.2.1.3. Mutilarea genitală feminină în instrumentele juridice	256
II.2.2. Căsătoriile cutumiare	260
II.2.2.1. Caracteristici generale.....	260
II.2.2.2. Reglementarea căsătoriei cutumiare	261
II.2.2.3. Africa de Sud	261
II.2.2.4. Kenya	263
II.2.2.5. Uganda	264
II.2.3. Drepturile femeilor văduve	265
II.2.3.1. Caractere generale.....	265
II.2.3.2. Tratamentul juridic al văduvelor.....	266
II.2.3.2.1. Africa de Sud	266
II.2.3.2.2. Kenya	269
II.2.3.2.3. Uganda	271
III. Dreptul statutar și aplicațiile sale în materia drepturilor femeii	272
III.1. Carta Africană a Drepturilor Omului și a Popoarelor.....	272
III.1.1. Evoluție și adoptare	272
III.1.2. Reglementarea factorului cultural.....	274
III.1.3. Dreptul la egalitate și nediscriminare	275
III.2. Protocolul Adițional la Carta Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor cu privire la Drepturile Femeii în Africa.....	276
III.2.1. Contextul adoptării	276
III.2.2. Conținut	277
III.3. Inițiative sub-regionale în materia egalității	281
III.3.1. Considerente generale ale adoptării instrumentelor sub-regionale.....	281
III.3.1.1. Rolul dreptului islamic în comunitatea africană	281
III.3.1.2. Raporturile de gen în dreptul islamic.....	283
III.3.2. Declarația de la Cairo asupra Drepturilor Omului.....	285
III.3.3. Carta Arabă a Drepturilor Omului.....	288
IV. Drepturile femeii în jurisprudența africană	289
IV.1. Cauza Bhe și alții împotriva magistraților.....	289
IV.2. Cauza Thembisile împotriva Thembisile.....	293

IV.3. Cauza Amond împotriva Fondului Multilateral de Despăgubire a Victimelor în Caz de Accidente Produse de Vehicule.....	295
CAPITOLUL VI	
PREVALENȚA CULTURII ȘI LIMITELE DREPTURILOR FEMEII ÎN SISTEMUL ASIATIC DE PROTECȚIE A DREPTURILOR OMULUI.....	297
I. Valorile asiatice ca paradigmă a protecției juridice a drepturilor omului	297
II. Aplicarea modelului confucianist în protecția juridică a drepturilor femeii	300
III. Inițiative juridice sub-regionale în materia protecției drepturilor femeii.....	302
CAPITOLUL VII	
COORDONATE ESENȚIALE ALE SISTEMULUI NAȚIONAL ÎN MATERIA RAPORTULUI DINTRE GEN ȘI CULTURĂ.....	308
I. Factorul cultural ca realitate socială în context național	308
II. Factorul cultural ca element de modernizare a legislației naționale în domeniul drepturilor femeilor.....	310
III. Contribuții ale factorului cultural la (re)configurarea jurisprudenței naționale....	315
IV. Acțiuni naționale de transpunere a normelor internaționale în domeniul egalității de gen și în domeniul prevenirii și combaterii violenței.....	316
CONCLUZII.....	327
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	331